

ในการศึกษาเรื่องมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ต่อการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาและมาตรการในการรักษาความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลเพื่อป้องกันการกระทำความผิด หรือเพื่อสอบสวนการกระทำความผิด กับหลักประกันสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลของเจ้าของหรือผู้ครอบครองยานพาหนะ ซึ่งมีเสรีภาพในการเดินทาง ในการคมนาคม เพื่อที่จะให้เจ้าพนักงานได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

จากการศึกษาพบว่า การค้นยานพาหนะของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ต่างมีหลักเกณฑ์ในการค้นยานพาหนะเหมือนกันคือ ในการค้นนั้นเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นต้องมีเหตุอันควรสงสัย (probable cause) ที่เป็น ไปได้ว่าจะมีการกระทำความผิด หรือมีสิ่งของผิดกฎหมายอยู่ในยานพาหนะคือ มีทั้งภาวะวิสัย และอัตวิสัย กล่าวคือมีทั้งข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เจ้าพนักงานรู้และทำให้เจ้าพนักงานเชื่อ และต้องมีข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่วิญญูชนทั่วๆ ไปเชื่อจึงสามารถทำการค้นยานพาหนะได้

สำหรับประเทศไทย หลักเกณฑ์ในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลนั้น เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการค้น โดยถือว่าเป็นการค้นในที่สาธารณะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจมีเหตุอันควรสงสัยจึงทำการค้นยานพาหนะ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่าเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการเดินทางหรือไม่ แม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการค้นยานพาหนะโดยอ้างว่าเป็นมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อย และจากการศึกษาพบว่า เพื่อให้การใช้อำนาจในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลของเจ้าพนักงาน มีมาตรการ

ในการควบคุมการใช้อำนาจและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

วิทยานิพนธ์นี้ จึงเสนอหลักการในการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคลดังนี้

1. การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้เช่น

กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร มีอำนาจเพียงหยุดยานพาหนะเพื่อทำการตรวจสอบว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 หรือมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 หรือไม่งั้นนั้น ไม่มีอำนาจในการค้นยานพาหนะแต่อย่างใด

2. การใช้อำนาจในการค้นยานพาหนะส่วนบุคคล ต้องเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานมีเหตุอันควร

สงสัยที่เป็นไปได้ (probable cause) ว่าน่าจะมีการกระทำความผิด หรือมีสิ่งผิดกฎหมายหรือสิ่งที่เป็นพยานหลักฐานอยู่ในยานพาหนะนั้น โดยต้องมีข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เจ้าพนักงานรู้และทำให้เจ้าพนักงานเชื่อ และต้องมีข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่วิญญูชนทั่วไปเชื่อ

ABSTRACT

This study looks at the measures for protecting people's rights and liberties from the use of power by public officers when searching private vehicles. It aims to point out problems and measures for maintaining the balance between the use of state power when searching a private vehicle to prevent wrongdoings or to investigate wrongdoings and the security of personal rights and liberties of vehicle owners or those in possession, who are entitled to freedom of transportation and communication. This study is intended to be a working guideline for public officers based on the principles and procedures when searching a private vehicle which are in accordance with the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights including the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

It is found from the study that the searches undertaken of private vehicles in the United States of America, the United Kingdom and France provide the same principles when searching private vehicles: viz. in such searches, the public officers who are going to make the search shall have probable cause that there is probability that some wrongdoing may take place or illegal things may be present in the private vehicle. They are subjective and objective. In other words, there are facts or events which public officers have become aware of and make them believe that a wrongdoing takes place or will take place and there must be facts or events, in which a general reasonable man would believe. Consequently, public officers are entitled to search the private vehicle.

In Thailand, with regard to the principles when searching a private vehicle, the police officers always make a search which is considered as a search in the public places under Section

93 of the Criminal Procedures Code. When there is probable cause, the police officers are entitled to make the search. This creates the problems whether or not it affects personal rights and liberties in transportation even though the police officers search a private vehicle alleging that it is the measure to uphold the peace and order. Moreover, it is found that in order to ensure the use of power when searching a private vehicle by public officers providing measures to control the use of power and protect the people's rights and liberties and in order to be in the conformity with the international standard and provisions in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997),

This thesis would propose the following principles when public officers use their powers to search private vehicles:

1. The use of power by public officers shall be in accordance with the legal provisions which render such powers e.g. in the case of highway police officers or the traffic police officers, they have power only to stop the vehicles to inspect whether or not there are wrongdoings according to the Highway Act, B.E. 2535 (1992) or the Land Traffic Act, B.E. 2522 (1979). They have no power to search private vehicles indiscriminately;

2. When using their powers for searching private vehicles, it must be the case that public officers have probable cause that wrongdoings may take place or there may be illegal things or things which can be used as evidence in such vehicles. In this regard, there must be both facts and events which public officers have become aware of or make them believe that a wrongdoing takes place or will take place. These must be facts and events in which a general reasonable man would also believe.